

## Κατηγορηματική μετοχή (μετάφραση= **ότι, να, που**)

Η **κατηγορηματική** μετοχή έχει **διπλή** ιδιότητα: αφ' ενός μεν εξαρτάται από κάποιο **ρήμα**, αφ' ετέρου όμως αναφέρεται και σε **όνομα** (στο αντικείμενο ή του υποκείμενο του ρήματος από το οποίο εξαρτάται) και του προσδίδει ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα. Με άλλα λόγια, χρησιμεύει ως **κατηγορηματικός προσδιορ.** του υποκειμένου ή του αντικειμένου του ρήματος από το οποίο εξαρτάται.

Με κατηγορηματική μετοχή συντάσσονται ρήματα **συνδεδικά**, ρήματα που σημαίνουν **έναρξη, λήξη, καρτερία, κόπο, αίσθηση, γνώση, μάθηση, μνήμη, δείξη, αγγελία, έλεγχο, ψυχικό πάθος** κ.α.

Παραδείγματα:

οὗτος ἦρξεν ἀδικῶν ἡμᾶς= αυτός **άρχισε να αδικεί** εμάς  
ὁρᾷτε ὑπὸ τοῦ προδότου ἐξαπατηθέντες=  
ἤσθοντο τον ἐχθρόν ἐπιόντα =

### Κατηγορίες ρημάτων που συντάσσονται με κατηγορηματική μετοχή

1. Το εἰμί, γίγνομαι και άλλα συνδεδικά, όπως: διαγίγνομαι, διατελῶ, διάγω, λανθάνω, οἶχομαι, τυγχάνω, φαίνομαι, φθάνω, δηλός εἰμι, κ.λ.π.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: με τα ρήματα αυτά η μετοχή **συνήθως** μεταφράζεται ως ρήμα και το ρήμα ως επίρρημα. Δηλαδή:

· τα **διαγίγνομαι, διατελῶ, διάγω** =συνεχώς ή διαρκώς

π.χ οὗτος πολεμῶν διεγένετο=

οἱ παῖδες διάγουσι μανθάνοντες δικαιοσύνην=

· το: **λανθάνω**=κρυφά

οἱ Θηβαῖοι ἔλαθον εἰσελθόντες=

· το **φαίνομαι, δηλός εἰμι, φανερός εἰμι** =φανερά

π.χ. οὗτος ἐπιβουλεύων ἡμῖν φαίνεται=

· το **οἶχομαι**=κατευθείαν

π.χ. ὤχετο εὐθύς ἀπιὼν οἴκαδε =

· τα **τυγχάνω**=τυχαία

π.χ. Τισσαφέρνης ἔτυχεν ἐν Σάρδεσιν ὦν

· το **οὐ φθάνω** + κατηγορ. μετοχ. μεταφράζεται: «δεν προφθαίνω να +ρήμα» ή «μόλις+ ρήμα»

π.χ. οὐκ ἔφθησαν πυθόμενοι τὸν περί τήν Ἀττικὴν πόλεμον=

ΠΡΟΣΟΧΗ: δεν είναι **απαραίτητο να μεταφράζεται πάντοτε η μετοχή σαν ρήμα και το ρήμα σαν επίρρημα. Αν μας εξυπηρετεί, μπορούμε να μεταφράσουμε και με τον κλασσικό τρόπο, χρησιμοποιώντας δηλ. το «να» ή το «ότι» για τη μετάφραση της μετοχής**

2. **Ψυχικού πάθους ρήματα**

**Ρήματα που εκφράζουν ψυχικό πάθος:**

**χαίρω, ἡδομαι**=ευχαριστιέμαι

**ἄχθομαι**= στεναχωριέμαι ή αγανακτώ

**αἰσχύνομαι**=ντρέπομαι

**μεταμέλομαι**=μετανοιώνω, ἀγαπῶ

**λυποῦμαι, ἀλγῶ, ἀγανακτῶ, χαλεπῶς ἢ βαρέως φέρω** κ.λ.π.

**Κοντά στα ρήματα αυτά οι μετοχές μεταφράζονται με τη χρήση του: «που», αλλά και του «να»**

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ἡδομαι ἀκούων φρονίμους λόγους=

οὐκ ἄχθομαι ἰδὼν καὶ λαβὼν σε φίλον=

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Επειδή μετά τα ρήματα που φανερώνουν ψυχικό πάθος ακολουθεί και αιτιολογική πρόταση που αρχίζει με το **ὅτι** ή το **εἰ**, η μετοχή που αναφέρεται στο υποκ. αυτών των ρημάτων ή σπανιότερα στο αντικείμενό τους μπορεί να θεωρηθεί και ως αιτιολογική (συνήθως όταν, σχετικά με το ρήμα, δηλώνει το προτερόχρονο)

Π.χ. ἤχθοντο οὐκ ἔχοντες ἀργύριον =  
χαίρουσι τιμώμενοι ὑπ’ ἀνθρώπων=

**3. νικῶ, κρατῶ, κ.λ.π.**

νικῶ, κρατῶ = νικῶ  
ἡττῶμαι  
λείπομαι  
ἀδικῶ  
χαρίζομαι ή χάριν φέρω=κάνω χάρη σε κάποιον  
εὖ ή καλῶς ποιῶ = ευεργετώ ή ωφελῶ  
κακῶς ποιῶ = βλάπτω

**Κοντά σ’ αυτά τα ρ. η μετοχή μεταφράζεται: «και», «που», «να», «με το να», «στο να»**

**ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:**

πειρῶ(προστακτική) τοὺς φίλους νικᾶν εὖ ποιῶν=  
εὖ ἐποίησας ἀναμνήσας με=  
οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιοῦντες τοῦτον=

**4. Ρήματα που δηλώνουν:**

**ἐναρξῆ-λήξῃ:**

ἄρχω, ἄρχομαι, λήγω, παύομαι(=παύω, σταματῶ) κ.λ.π.

**αἰσθησι, γνώσι, μάθησι και μνήμη:**

ἀκούω, ὀρῶ, περιορῶ, οἶδα, σύννοῖδα (=γνωρίζω), ἐπίσταμαι, κατανοῶ, εὐρίσκω, λαμβάνω, πυνθάνομαι(=ζητῶ να μάθω, πληροφοροῦμαι), μέμνημαι(=θυμάμαι) κ.λ.π.

**δείξι, δήλωσι, αγγελία και ἐλεγχο:**

δείκνυμι, δηλῶ, φαίνομαι, ἀγγέλλω, ἐλέγχω, ἐξελέγχω κ.λ.π.

**ανοχή, καρτερία και κούρασι:**

ἀνέχομαι, καρτερῶ, ὑπομένω, κάμνω (=κουράζομαι)

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** σε όλες αυτές τις περιπτώσεις η μετοχή μεταφράζεται με το: «να» ή με το «ὅτι»

**ΠΡΟΣΟΧΗ:**

Ορισμένα ρήματα συντάσσονται άλλοτε με κατ. μετοχή και άλλοτε με απαρέμφατο και έχουν διαφορετική σημασία (βλ. Συντ. σελ. 92)

| <b>ρήματα</b> | <b>με κατηγορηματική μετοχή</b> | <b>με απαρέμφατο</b>        |
|---------------|---------------------------------|-----------------------------|
| γιγνώσκω      | γνωρίζω, καταλαβαίνω ότι        | κρίνω ότι, αποφασίζω να...  |
| δείκνυμι      | δηλώνω, αποδεικνύω ότι          | διδάσκω ότι, να             |
| δηλῶ          | δηλώνω, αποδεικνύω ότι          | διδάσκω ότι, να             |
| φαίνομαι      | εἶναι φανερό ότι                | δίνω την εντύπωση           |
| ἐπίσταμαι     | γνωρίζω καλά ότι                | γνωρίζω να, είμαι ικανός να |
| οἶδα          | γνωρίζω ότι                     | ξέρω να...                  |
| πυνθάνομαι    | πληροφοροῦμαι εγώ ο ίδιος       | πληροφοροῦμαι από άλλον     |
| μανθάνω       | μαθαίνω ότι                     | μαθαίνω να                  |

**Ασκήσεις:**

**B. Μεταφράστε τις παρακάτω προτάσεις και εντοπίστε την κατηγορηματική μετοχή, το υποκείμενό της και την κατηγορία στην οποία ανήκει το ρήμα από το οποίο εξαρτάται:**

1. Οἱ δικασταὶ ἤκουσαν τῶν μαρτύρων λεγόντων.
2. Ἀγησίλαος ἦδετο τιμώμενος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.
3. Οὗτοι διατελοῦσιν ὄντες ἐλεύθεροι.
4. Οἱ ἄνθρωποι ὀργίζονται ἀδικούμενοι.
5. Ἐλυποῦντο οἱ δυνατοὶ καλὰ κτήματα ἀπολωλεκότες.
6. Ἦσθι ἀνόητος ὢν.
7. Ἀπείρηκα (=απόκαμα, κουράστηκα) ἤδη βαδίζων καὶ τρέχων.
8. Ὅτε ἡσθένει Δαρεῖος, Ἀρταξέρξης παρὼν ἐτύγγανεν.
9. Τισσαφέρνης ἐλέγχει Ὀρόντα ψευδόμενον.
10. Χαίρω διαλεγόμενος τοῖς σφόδρα πρεσβύταις.
11. Μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι.
12. Διάγουσιν ἀσκοῦντες το σῶμά τε καὶ τὴν ψυχὴν.
13. Σωκράτης ἐδείκνυ τοῖς ξυνοῦσιν ἑαυτὸν καλὸν κάγαθόν ὄντα.
14. Γινώσκω ἥττων ὢν πολὺ ὑμῶν.
15. Παρασκευαζόμενοι ταῦτα ὅλην τὴν ἡμέραν διετέλεσαν οἱ Ἀθηναῖοι.
16. Ἐμοὶ χαρίζου ἀποκρινόμενος.
17. Οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἠνείχοντο ἀκούοντες τῶν ἀντιλεγόντων.
18. Πόθεν ἂν ἀρξαίμεθα ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐπαινοῦντες;
19. Ὅρῶντες σε ἀνεξόμεθα καὶ καρτερήσομεν ὑπὸ σοῦ εὐεργετούμενοι.
20. Οἱ Θηβαῖοι ἔλαθον εἰσελθόντες ἐς Πλάταιαν.
21. Ἦδομαι ἀκούων σου φρονίμους λόγους. (άμεση αντίληψη, ἐπὶ αὐτηκοΐας ἀκούω+γενική)
22. Ἦκουσε ἦκοντα Ξενοφῶντα. (έμμεση αντίληψη)
23. Οὐ γάρ ἂν ἀδικώτερον οὐδένας ἡμῶν εὗροιτε τηλικαύταις συμφοραῖς περιπεπτωκότας.
24. Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἐτύγγανεν ὢν.
25. Διατετέλεκεν ἀθρόους μὲν ἡμᾶς κολακεύων, ἕναν δ' ἕκαστον προπηλακίζων.
26. Εὖ ἐποίησας ἀφικόμενος.

### III. Ανάλυση Κατηγορηματικῆς μετοχῆς

| 7. Κατηγορηματική: αναλύεται σε ειδική πρόταση. |                                                                                           |
|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| ὅτι ἢ ὥς                                        | + <b>Οριστική</b><br>(ὅταν ἡ μετοχή εξαρτάται ἀπὸ ρήμα ἀρκτικού χρόνου)                   |
|                                                 | + <b>Ευκτική του πλαγίου λόγου</b><br>(ὅταν ἡ μετοχή εξαρτάται ἀπὸ ρήμα ιστορικού χρόνου) |

*π.χ. Οἶδα τοὺς ἄνδρας μαχομένους ⇒ ὅτι οἱ ἄνδρες μάχονται.*

*π.χ. Περικλῆς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην ⇒ ὅτι ἡ ἐσβολὴ ἔσοιτο.*